

Česko-americký přehled.

Humoreska "Bordynkáři" z pera zesnulého Fr. Škalouda byla zdramatizována R. J. Pšenkou. Na scénu bude uvedena Ludvíkovci dne 16. dubna na jevišti nového a nádherného Douglas Park Auditoria.

Dr. Emil Novák, všeobecně vážený člen české společnosti v Baltimore, přijmul pozvání vlády a vstoupí v nejbližších dnech do sboru lékařského, armády soustředějí se na hranicích Texasu a Mexika. Vláda Washingtonská vyzvala různé lékaře ku přistoupení do sboru armádních a mezi některými se též přihlásil dr. E. Novák. Jak známo, každý přijatý lékař do vládního sboru obdrží titul prvního poručíka a též příslušný plat.

V Č. A. T. K. nastala změna v fidejistvu. Předsedou je nyní James F. Štěpina, místopředsedou Em. Beránek, tajemníkem R. J. Pšenka a pokladníkem F. J. Skála. fidejistem znovu ustanoven dr. Salaha-Vojan.

Hrabě Luetow přijal pozvání amerických Čechů k uspořádání řady přednášek. Dobu však, kdy sem přijde, dosud neohlásil.

"Prodaná nevěsta" sehrána byla v New Yorku již po třetí a těšila se obrovskému úspěchu.

Při velkém německém koncertu v Omaze (dne 26. a 27. dubna t. r.) sehraje symfonický orchestr ze St. Paulu několik českých skladeb, z kterých přední místo zaujmá Dvořákova symfonie "Z Nového světa."

Na podnět mezinárodní divadelní ligy v New Yorku uvedena bude v nejbližší době Kvapilova hra "Oblaka" v překladu Ch. Rechta na některé z velikých jevišť amerických.

Pěkná oslava "Komenského" konala se v Omaze večer pod záštitou Literárního kroužku Čes.-Bratrské církve.

New-yorkský sochař český Karel Kubeš vystavuje v Metropolitanu svou práci "Maternity," kterou se mu podařilo do mramoru vytesati nádhernou skupinu, představující mateřskou lásku. Práci touto umělecká kritika byla uvedena v nebyvalé došud nadšení.

Pražské časopisy oznamují, že se o letošních školních prázdninách na studijní cestu do Ameriky vydají prof. dr. Fr. Dřina a prof. dr. F. J. Krejčí.

Metropolitní opera vyjednává právo provozování právu Smetanovy opery "Dalibor" pro New York.

Společnost paní Procházkové-Malé vydá se na cestu do Ameriky v červenci a zdrží se zde rok. V pádu, že by zde byla nalezena pro ni příznivá půda, není prý vyloučena možnost, že se zde usadí trvale.

Čestí malíři a sochaři hodlají v Americe a vice v New Yorku uspořádat výstavu svých prací pod přímým dozorem asi tří svých reprezentantů.

Nový vrchní fidejst dunning-ského blázince, krajan dr. Pecival, podniká v ústavě důkladné reformy. Jednou z novinek, která, jak se zdá, má na chovance účinek skutečně znamenitý, jsou představení s pohyblivými obrázky a pak pravidelné týdenní taneční zábavy, při kterých sledují, že jsou velmi dobrým prostředkem k utišení nemocných.

V minulých dnech Sokolovna v Little Ferry, N. J., úplně lehla popelem. Způsobeno škody za \$2,200. Pouze polovice je kryta pojištěním. Pro Tě. Jed. Sokol znamená to citelnou ztrátu. Jednotlivé spolky, jež v ní obdržely své schůze, byly taky poškozeny.

Krajan Karel Václavěk ze St. Louis přišel v minulých dnech při práci v Union Iron Co. na 2. a Berry ul., hrozným způsobem o život. Sřítit se s ležícím do hloubky 35 stěvefů a v letu utloukl si hlavu o cihlu a kameny.

Krajan Jan Chrástský z Ennis, Tex., byl v minulých dnech nedaleko Village Creeku nalezen mrtv. Předsevzatým šetřením bylo zjištěno, že se Chrástský zastřelil a tak život svůj ukončil sám a dobrovolně.

R U C E .

Stížnost, kterou onedny napsaly vídeňské ženy veřejně do "Zeitu", není jisté diktošana uraženým, zatrpklým cítem staropaneenským ani farisejskou lžímorálkou. Tu vše napsaly celé, opravdové, rozumné a v nejlepším slova smyslu poestné ženy. Stěžují si, že v elektrických tramwaych a všude jinde, kde panuje nával, tlačí se k nim muži a používají návalu k neslušným dotykům. Proti těmto sprostým rukoum volají za pomoc ne policii, nýbrž řádné a vzdělané muže, kteří prý tyto věci vidí a klidně k nim přihlížejí. Kdo prý tyhle nízkosti provádějí — tvrdí ženy v "Zeitu" — nejsou prý lidé prostí a z nižších tříd, nýbrž páni elegantně odění.

Tento protest proti rukoum středoevropských gentlemanů objevilo se teprve nyní na papíře, ale v hlavě a v mysli nosila jej už dávno každá druhá žena, každá, která není zrovna keredná a která žítá 15—50 let svého věku. Teprve za touto hranicí (snad) počíná doba, kdy středoevropská a po případě vůbec evropská žena může jít volně a bez nebezpečení večer po ulici, sednout si v divadle, na schůzi a v tramwayi, ale to ještě, chce-li mít jistotu, musí být hodně hubená a hodně sešlá, jinak ruce gentlemanovy najdou ji vždycky, všude a neovnou před žádným přípustitelným věkem.

V Americe, každý to ví, je hodně švindlu. Více než kde jinde švindluje se tam v náboženství, ve společnosti, v obchodě i v sociálnímu. Ale jednu nevysvětlitelnou, s dbrou vlastností Amerika má a ta sama o sobě je s to zarměti, že základní prvky, z nichž americká kultura roste, jsou dobré — a tou vlastností jest americké osobní gentlemanství, dobrý punc, dobrá marla charakteru, kterou každý vzdělaný Američan už předem za sebe ručí. Toto ručení se vztahuje i na čistě ruce a umožňuje americké dámě, že bez nebezpečení, ba s naprostou jistotou, že nebude obtěžována, může jít v noci z divadla bez průvodu, může si sednout do tramwaye nebo do expresního vlaku, — kde — jak známo — klidně usedne do kupé, večer řekne svému mužskému společníku: "Teď se na chvíli obraťte, já si chci udělat pohodlí" —, seje si šněrovačku, lehne si a klidně spí před očima svého společníka, jemuž ani nenapadne, aby ji pohledem, neri-li dotekem obtěžoval, protože je gentleman a ručí za čisté ruce.

U nás toho ručení není. Naše mladá žena, děvče či paní, kdyby měla zyslovit nahlas, co si myslí, řekla by asi toto: To není střední Evropa, to je psinec. Pájdů dnes večer do divadla, ale dostanu-li sedadlo vedle neznámého muže, který neunavně klade ruku na postřanní operádlo mého sedadla, odedjá po první jednání. O všem, budu musit usednout do drožky nebo telefonovat pro služku, aby mne doprovodila, protože o osm hodině nemohu jít sama po ulici. Jednou muži, který mne obtěžuje, mohu snad říci: "Fu, Karo!", druhému: "Fu, Rolande!" — snad ještě na dvě, na tři psovská jména si vzpomenu, ale komedně můj slovník je vyčerpán a musím již mlčky a spěšně mjetit tyto muže, kteří mne, kteri jdu z divadelního dramatu, spěří si s fenou. Nuže, je-li mi nepřijemno sedět v divadle, pájdů zítra do Variété. Ale ne, také tam nelze,

protože tam jsou čísla programu, kdy nadobro zatmi se hledisté. A tu již předem vím, že na tuto tmu čekala dychtivě nějaká neznámá ruka, prsty diváka, který sedí vedle mně a který už tak dalece se rozpálil španělskou tanečnicí, provádějí na jevišti bříšní tance, že něčeho se musí chopit, na čem by ukojil svůj žár — a to něco je můj loket, moje rameno, moje ruka. Nejsm nikde jista. V tramwayi probodává mne očima starý pán, na koncertě dotýká se kdosi mé nohy a když ho zničím očima, omluví se s dvorným cynismem, že si to jen dával nohou takt, a jdu-li konečně na přednášku, kde mluvím se o svobodě amerických žen, využije kdosi návalu a dotkne se mně v pasu, abych všude, kamkoli vykořím, si připamatovala, že o kolik mně je psinec, psinec, psinec. V tomto ovzduší čekám na svoje vdavky, na — ráj. A když konečně jdeme již od oltáře, když spojím se jeho a moje ruka, kterou sama jsem si vyvolila a za kterou ručilo mi jeho srdce, není nikterak vyloučeno, že náhle se zastavím, zblednu a upustím s hrůzou jeho ruku, neboť jsem ji poznala —, je to ta, jež kdysi v divadle se mně dotýkala a před její nízkostí jsem přehala na ulici. Je to tatáž, jemná, známá, středoevropská ruka.

DUCH VĚDECKÝ A FILOSOFIČKÝ.

Dr. Frant. Krejčí.

* Z knihy Psychologie. IV. Psychologie myšlení. Nákladem Dědictví Komenského. Praha 1910.

Souhrn vědění, totiž myšlenek objektivně pravdivých, nebo ještě jinak: souhrn poznatků nazýváme vědou. Nemyslí se tím souhrn myšlenek objektivních, jichž se domohl jednotlivec svou zkušeností, nýbrž souhrn vědění, jak k němu dospělo lidstvo vůbec. Vědu míníme výsledek zkušenosti o. becni.

Souhrn vědění vynucuje a přináší sám sebou souvislost jednotlivých poznatků, jednotlivých zkušeností; neboť všechno myšlení a poznávání děje se za jediným cílem: uvědomění si podmínek životních, což obsahuje v sobě uvědomění si poměru člověka k jeho okolí, světu vnějšmu. Svět vnější tvoří souvislý celek, tedy také jeho poznání má tvořit souvislý celek. Jednotlivé zkušenosti neměly by trvalé ceny, kdyby člověk nepochopil také jejich souvislost. Jen se souvislosti jejich může těžit. Ji pro budoucnost, může předvídati, jen se souvislosti jejich může poznati omyl a uvarovati se dalších. Souvislost dějů světa vnějšního chápeme jako poměr příčiny a následku: což označujeme krátce říkouce, že souvislost všeho jsoucího je příčinná (kausální) nexus. Souvislost jednotlivých předmětů chápeme jako poměr částí k celku a jako poměr vlastností k společnému podkladu.

Uvědomění si této trojí souvislosti jest tedy požadavkem celku vědění a celek vědění takto urovnaný má vlastnost, kterou nazýváme soustavností.

Vzhledem k tomu jest věda — soustava poznatků. Ničím jiným nelíší se věda od vědění objektivního zkušeností jednotlivcovou nashíraného než soustavností.

Uvědoměním potřeby soustavnosti vzniká ještě jiný požadavek. Jakmile učiní se pokus — stejno od koho a za jakých okolností — poznatky uvést v souvislost, uvědomí si člověk nutné mezery svého dosavadního vědění a tím vznikne snaha mezery ty doplniti. Mezery jeví se ve formě otázek či problémů, jež snaží se člověk zodpovědět a rozřešiti, člověk ověně pátrati po pravdě bez ohledu na bezprostřední prospěch pro okamžitou potřebu. Tak probudí se duch vědecký a počne určovati směr myšlení. Z čistě praktického poznávání stává se poznávání theoretickým.

Když pak duševní život stává se sloběžnějším a když využití zkušeností zaplňuje celý život člověka jednotlivého, odděluje se praxe od theorie a část lidí věnuje se pouze nebo po přednosti theoretickému pátrání po pravdě. To jest pěstování vědy k vůli ní samé a

vědou míní se pak soustavná práce za hledáním pravdy. Pěstování vědu k vůli ní samé je zrovna tak zneužíváním vědecké práce jako hledání pravdu k vůli ní samé a takový názor na vědeckou práci může snadno vésti snahu lidskou k imaginárním dům, k vyčerpávání myslivé energie v hledání pravdy absolutní, která je člověku nedosažitelná, k odvrácení se od života a jeho skutečných potřeb a znesnadňováníi spojení falešným, utopistickým chápáním jeho podmínek ve světle onoho imaginárního esse. Pěstování vědu pro vědu nevede k vědě. Věda je pro život a problémy, jež si klade, přímo nebo nepřímou i souvislosti s životem.

Vědecký duch, čímž označujeme snahu usoustavniti a ovšem objektivně zjisti poznatky jednotlivé, není výsledkem snahy zvidací, člověku vrozené, nýbrž snaha zvidací spadá zas s ním v jedno, jest jeho součástíkou.

Snaha zvidací jeví se jako zvědavost a o ní domníváme se, že je to pud, tedy něco vrozeného ze zkušenosti duševní nevysvětlitelného, co si člověk přináší na svět a co je pohntkou činnosti poznávací za cellem pravdy. Avšak zvědavost není původní vlastností člověka v tom smyslu, že by jej ně. co hnalo k tomu, aby zvidal a zvidal a nové poznatky činil. Zvědavost v tomto smyslu se teprv v člověku vyvíjí, když si uvědomil potřebu seznati souvislost svých zažitků. Zvíře není zvědavé, nemůže býti zvědavé, poněvaž žije jen okamžiku, jak to lapidárně vyjádřil Nietzsche na počátku druhé Nečasové úvahy. — Dítě původně také není zvědavé, ale stává se takovým, když se naučilo mysliti a kdy stykem s dospělými vzbuzovány jsou v něm představy, k nimž teprv hledati musí názor. Můžeme říci, že učení se řeči probuzuje se zvědavost dítěte. Pak je samá otázka: co je to? proč? Ví totiž, poněvaž tolikrát a tolikrát se mu to stalo, že může se spolehnouti na zkušenost lidí dospělých a obrací se k ní. Kdyby bylo zůstaveno samo sobě, jak si to musíme představit si člověkem primitivním v počátcích duševního vývoje, neptalo by se a nebylo by zvědavým. Proto se taková zvědavost nemůže činiti pramenem vědeckého ducha.

Také tu zvědavost, která pochází ze snahy získati co možná nejvíce vědění a která je člověku nutná v konkurenci životní ve společnosti, musíme lišiti od pravé snahy zvidací, která je nesená duchem vědeckým. V principu nejedná se lidstvu, aby vědělo mnoho, ale aby vědělo, co potřebuje.

Věda, jak z podaného vypsaní její podstaty vyplývá, není hotoový celek, nýbrž je to celek vývojem se teprv tvořící. Byla by v tom neshoda, že věda není hotová a že člověk nemá objektivního vědění, řídití se musí v ostatním jenom vědění subjektivním. — Avšak předně poznávání je uvědomování si podmínek životních a ty se mění, čím více lidí se spojíte k soužití a čím rozmanitější potřeby vznikají vývojem společenského života; musí tedy také poznávání a tím věda postupovati.

Za druhé člověku pomáhá v hájení existence instinkt, kterým jsa veden vhodné, vtuší to právě, třeba si nebyl motivů svého jednání náležitě vědom. Rozum a instinkt se doplňují a navzájem opravují. Jsou výrazem jedné a téže zákonnosti, vládnoucí člověkem, jenže v rozumu je uvědoměná, v instinktu neuvědoměná. Postup duševního vývoje vede k uvědomění té zákonnosti, instinkt ustupuje, nebo jak říkáme, podrobuje se rozumu a ta věda jest cílem, k němuž směřuje duševní život po stránce obsahové; totiž vědění pravdivé, objektivně zjištěné či jedním slovem pravda (aspoň ta relativní).

Velký výběr
dobrých a laciných nevadlaných posenků, jakož i farem v Minnesotě, Wisconsinu, Michiganu a Kanadě. V nevelké vzdálenosti od velikých měst St. Paul a Minneapolis. Dostud dobrá příležitost ku koupí dobré a laciné pády. Pište oa: P. B. MTLACH, český podnikový jednatel, 370 Robert St., St. Paul, Minnesota. 34-4P

Mayer
MARTHA WASHINGTON
pohodlné střevíce.
Citlivé a bolestivé nohy získají velikou úlevu v Martha Washington pohodlných střevících. Padnou jako rukavice a jsou tak pohodlné jako punčochy. Žádné knoflíčky ani šněrovačky. Jsou v celku a pohodlné.
Martha Washington pohodlné střevíce
dávají úlevu nohám, budete jisti, byste dostali pravé. Je mnoho bezcenných padělků. Vraťte jako padělek, což by vám bylo nabídnuto bez Mayerova jména a ochráněná známka na poděsvi. Nejllepší obchodníci prodávají pravé.
Pravé Martha Washington nesou jméno a Mayerovu ochráněnou známku vyraženu na poděsvi. Neumíte-li najíti obchodníka, pište nám.
Zlárná — Zlárně-li jsou jméno obchodníka, jež by nemělo na skladě Martha Washington pohodlné střevíce, zašleme vám zlárná a vyplácené zrány obraz.
Vyhovujeme i Hon-fruit střevíce pro pány, Leading Lady střevíce, Yerna moderní střevíce, Special Merit střevíce do školy a Mayerovy střevíce do práce.
F. MAYER BOOT & SHOE CO., Milwaukee, Wis.
Varujte se padělků

Samočinná kolébka.
Stlačením pera kolébka počne děcko kolébat i současně, je-li toho třeba, ovívatí. Vyhovena je ve čtyrech vlnkových vzorech ze zlatého dubu a opatřena je patentním motorem z ocelového pera. Je to jediná kolébka, kterou odporučují lékaři pro její zdravotu a pak pro pohodlí, které škýtá dítěti. Doporučí jí i tince tách, kdož jí už po 13 roků užívají. Mnozí z těchto praví: "Kdyby lidé jenom věděli o výhodách takové kolébky, nikdy by bez ní nebyli."
Každá kolébka je zcela zaručena a jako taková se prodává, takže ty, kdož ji koupí, plně uspokojí.
Na prodej u obchodníků s nábytkem.
Nemá-li jí váš obchodník, pište si o katalog a zvláštní ceny pod adresou: 35-3
THE AUTOMATIC CRADLE MFG. CO., Stevens Point, Wisconsin.

Obezřetní a prozíraví farmaři
a jiní kupují nyní pozemky v pověstné krajině Marcuse blíž Sacramento, California, poněvaž vstoupnutí jich v ceně, jež nevyhnutelně bude následovati obdívání Pan-Americké výstavy v San Francisku v 1915, přinese jim slušný výtěžek, nemluvě ani o dobrém příjmu, jehož může býti dočleno mlékařením a povšechným farmařením. Bohatá půda; čisté povětří; výtečné podnebí. Pište dnes o podrobnosti
Homeseeker's Information Bureau,
1917 Bee Building OMAHA, NEB.

DR. JAMES W. NOVÁK
český zubní lékař.
Continental Block — 15. a Douglas ul. Pokoj č. 4 v rohu nad Berg Clothing Co. — Office Phone: Douglas 3077. — Residence, 915 William St.; Phone Douglas 6019. — Krajané a venkova, kteří nejsou s domácí prací usbažkou spokojeni, učiní dobře, když při návštěvě Omahy, zajdou k Dr. Novákovi, jenž za veškeré práce v sboru svém úplně ručí. 34P

Václav Kozák,
vlastní čistě zařízení
řeznický a uzenářský závod
910 Bancraft ulice, Omaha, Neb.
Zásoby čerstvého masa, jakož i veliké výrobky uzenářské jsou vždy té nejlepší jakosti. Zkuste koupiti u něho jednou a zjistíte, že podrobné přijde za zase. — Zboží na požádání dovoží do domu. Objednávky možno učiniti telefonem: Doug. 4788.

Lee-Glass-Andreeson Hardware Co.
prodává se velkém
Ulačen, vyráběné a lakované plechové náčiní. — Cínovný plech, telcový plech a kovové zboží. — Ostatný dřát, křehký, voličské zboží, bicykly, stěhací nářadí, náboje a sportovníi športovního družka.
9th and Harvey Streets. Omaha, Neb.

Nehody, neštěstí a černá kronika česko-americká.
Z Clevelandu se oznamuje, že 3letý český strojník Václav Hanuš dopustil se v návalu okamžitého šílenství, stěhel se do hlavy, sebevraždy. Zanechal po sobě ženu a šestiměsíční děcko.
Krajan Josef Herout, zámožný farmař a okolí Howella, Neb., minulý týden v šílenství sám zapálil farmu a teprve po delším boji sousedy byl zlolán a dopraven do bezpečí, by sám sobě snad neublížil.
Z Clevelandu se sděluje, že z řeky pod mostem Nickel Platte dráhy byla vylověna mrtvoča, ve které komedně poznán byl 3letý krajan Jan Stodola z č. 3151 záp. 52 ul. Týž záhadným způsobem spadl s jmenovaného mostu. Vyšetřování zahájeno.